

คำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน**คำวินิจฉัยของประธานศาลรัฐธรรมนูญ**

ตามที่ประธานรัฐสภา ได้มีหนังสือที่ สผ ๐๐๐๑/๒๓๒ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ เพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหาและคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์

สรุปข้อเท็จจริง

๑. คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ จำนวน ๑๐ คน และสาขารัฐศาสตร์ จำนวน ๖ คน เพื่อเสนอให้วุฒิสภำทำการคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ จำนวน ๑๐ คน ดังกล่าวมี นายอุกฤษ มงคลนาวิน รวมอยู่ด้วย

๒. วุฒิสภำได้ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ตามมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภำเพื่อประกอบการพิจารณา

๓. วุฒิสภำมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ ๕ คน และสาขารัฐศาสตร์ ๓ คน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ที่วุฒิสภำเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้นมี นายอุกฤษ มงคลนาวิน รวมอยู่ด้วย

๔. เมื่อนายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากวุฒิสภำแล้ว ได้มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับมติของวุฒิสภำเป็นจำนวนมาก เช่น องค์กรประชาธิปไตย องค์กรประชาชน และสมาพันธ์ประชาธิปไตย เป็นต้น โดยผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับมติของวุฒิสภำดังกล่าว เห็นว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะมิได้เป็นศาสตราจารย์ ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ซึ่งหมายถึงผู้ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้นมิได้รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษที่ นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นอยู่

๕. ผู้ที่มีความเห็นโต้แย้งมติของวุฒิสภำที่เลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ทำให้สื่อมวลชน สาขาต่าง ๆ เสนอข่าวและวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นในสถาบัน

รัฐสภาโดยเฉพาะวุฒิสภา และการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่งเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะทำให้ข้อโต้แย้งต่างๆ ได้รับการอธิบายอย่างถูกต้อง และจะเป็นบรรทัดฐานในการสรรหาและการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในโอกาสต่อไป

ประเด็นปัญหา

การส่งเรื่องพร้อมความเห็นที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย มีประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณา ดังนี้

๑. ประธานรัฐสภามีสิทธิที่จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่
๒. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับเรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอไว้พิจารณาหรือไม่
๓. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่
๔. ถ้าคำว่าศาสตราจารย์ ตามข้อ ๓ มิได้หมายความว่ารวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว การเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อวุฒิสภา และการที่วุฒิสภามีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ข้อพิจารณา

๑. ประเด็นที่หนึ่ง ประธานรัฐสภามีสิทธิที่จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

เกี่ยวกับประเด็นนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖ ได้บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติ มาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีสิทธิเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้คือ องค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ และประธานรัฐสภา และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือประธานรัฐสภาจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ จะต้องเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ในกรณีนี้ประธานรัฐสภาได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น ประธานรัฐสภาจึงมีมติส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

๒. ประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับเรื่อง que ประธานรัฐสภาเสนอไว้พิจารณาหรือไม่

เกี่ยวกับประเด็นนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือประธานรัฐสภาเสนอ

เมื่อประธานรัฐสภาได้ส่งเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนด และเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจที่จะรับเรื่อง que ประธานรัฐสภาเสนอไว้พิจารณา

๓. ประเด็นที่สาม คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่

ประเด็นนี้เป็นปัญหาในข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา ๒๕๖ ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

-----

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดี หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

-----”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๓) ดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่าบุคคลที่จะได้รับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์ จะต้องมิตุคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๑. เคยเป็น

๑.๑ รัฐมนตรี

๑.๒ กรรมการการเลือกตั้ง

๑.๓ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑.๔ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑.๕ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ

๑.๖ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

หรือ

๒. เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า

๒.๑ รองอัยการสูงสุด หรือ

๒.๒ อธิบดี หรือเทียบเท่า

หรือ

๓. ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

ดังจะเห็นได้ว่าความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้ ๓ ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นบุคคลที่มีได้เป็นข้าราชการประจำ อันได้แก่รัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประเภทที่สอง เป็นบุคคลที่เคยรับราชการประจำ ได้แก่ บุคคลที่เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า และ ประเภทที่สามเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ได้แก่ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

ประกอบกับเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ จะเห็นได้ว่าความในมาตรา ๓๔ กำหนดให้คณาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีตำแหน่งทางวิชาการที่เป็นศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ และความในมาตรา ๓๕ กำหนดให้ผู้ที่จะได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ตามคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยได้ จะต้องมีความรู้ ความสามารถทางการสอน และผลงานวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๗ กำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎทบวง ซึ่งต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) กำหนด

ส่วนศาสตราจารย์พิเศษนั้น เป็นไปตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย และคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๗ (๘) จะกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษมีที่มาต่างกันและเป็นตำแหน่งที่ต่างกัน ผู้ที่ได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นศาสตราจารย์พิเศษจึงมิใช่ศาสตราจารย์ตามความในพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ (๓) กำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่า “...ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” คำว่า “ศาสตราจารย์” ดังกล่าวจึงต้องหมายความถึง ศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วย

คำวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า

๑. ประธานรัฐสภา มีสิทธิส่งเรื่องนี้พร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และประธานรัฐสภาได้ส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างถูกต้องแล้ว

๓. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น มิได้มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วย เพราะความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญนั้น ใช้คำว่า “ศาสตราจารย์” จึงต้องพิจารณาจากกฎหมายเฉพาะของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งในกรณีนี้พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ มีที่มาต่างกัน และเป็นตำแหน่งที่ต่างกัน

๔. การคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ (๓)

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานรัฐสภา
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ